

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyní Mgr. Janou Komínkovou ve věci

žalobce: V. R.
zastoupen Mgr. Tomášem Lacinou, advokátem,
Pařížská 1797/4, Plzeň,

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení, IČO 00006963,
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha,

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 10. 2024, č. j. X.

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 25. 10. 2024, č. j. X. se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení ve výši 15.210,-Kč k rukám zástupce žalobce Mgr. Tomáše Laciny, do 1 měsíce od právní moci rozsudku.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 25. 10. 2024, č. j. X., jímž žalovaná zamítla žalobcovy námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 21. 6. 2024, č. j. X., kterým byl žalobci od 21. 6. 2024 přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, a to podle § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, a § 90 odst. 5 věty první zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Podle posudku Institutu posuzování zdravotního stavu (dále jen „IPZS“) pro první stupeň řízení ze dne 7. 6. 2024 byl žalobce od 4. 6. 2024 invalidní pro invaliditu prvního stupně, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jeho pracovní schopnost poklesla o 35 %. Invalidní důchod pro invaliditu I. stupně činí 5 321 Kč měsíčně.

2. V žalobě žalobce namítl nesprávné stanovení data vzniku invalidity a nedostatečné individuální posouzení jeho zdravotního stavu. Žalovaná postupovala formálně, mechanicky převzala závěry odborného posudku a nezabývala se řádně relevantní zdravotnickou dokumentací z minulých let. Došlo tedy k nedostatečně zjištěnému skutkovému stavu, napadené rozhodnutí je proto nezákonné. Žalovaná stanovila den vzniku invalidity mechanicky podle data posudku o invaliditě, aniž by takové tvrzení opřela o relevantní ustanovení právního předpisu. Údaj o datu vzniku invalidity není podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1999 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) vázán na datum posudku, ale na vznik dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vedoucího k poklesu pracovní schopnosti. Žalobce prokazatelně od roku 2016 docházel na psychoterapii pro poruchu osobnosti, dále uváděl psychiatrickou dispenzarizaci již od roku 2007, kterou žalovaná nijak neprověřila ani nedožádala zdravotnickou dokumentaci z předchozích let. V roce 2019 žalobce uvedl pokračující psychiatrickou péči. Ačkoli žalovaná vyzývala žalobce k doložení jím tvrzených skutečností, kdy je žalobce dle žalované nedoložil, stále to žalovanou nezabavuje povinnosti aktivně zjišťovat skutečný stav věci bez důvodných pochybností tak, aby bylo rozhodnuto v souladu se zásadou materiální pravdy.
3. Posudek nelze bez dalšího brát jako jakési dogma. V případě, kdy existují jiné důkazy, které mohou závěry posudku zpochybnit, je zapotřebí také takový důkaz hodnotit, popřípadě nechat zpracovat nový posudek a řádně tak zjistit skutkový stav věci.
4. Nelze akceptovat, že invalidita vznikla zcela náhle ze dne na den. Posudek měl pracovat s dřívější diagnózou žalobce, což neučinil. Posudek zpracovaný pro první stupeň řízení v podstatě stanovil datum vzniku ke dni vypracování posudku, ze skutkového stavu se ale podává, že musela vzniknout dříve. Napadené rozhodnutí sice konstatuje, že byla doložena existence poruchy osobnosti již od roku 2016, nicméně dále již nijak neřeší, proč nezakládala významný dopad do pracovní schopnosti žalobce.
5. Žalovaná se řádně nezabývala např. pracovní anamnézou žalobce a zjistila ji nesprávně. Ta přitom může být klíčovým faktorem pro posouzení dopadu zdravotního stavu na pracovní schopnost. To může mj. vyplývat i z evidenčního listu důchodového pojištění. Postup žalované při hodnocení zdravotního stavu žalobce nevedl k individuálnímu a spravedlivému posouzení jeho případu. Mechanické stanovení data vzniku invalidity k datu posudku je v rozporu se základními právy žalobce.
6. Napadené rozhodnutí trpí zásadním nedostatkem spočívajícím v porušení zásad správního řízení, zejména zásady materiální pravdy. Žalovaná vycházela výlučně z posudků o zdravotním stavu žalobce, aniž by provedla další potřebná šetření, přestože měla k dispozici indicie a konkrétní tvrzení žalobce o existenci dlouhodobé terapie a psychiatrické léčby v minulých letech. Nebylo nijak prověřeno, zda byl žalobce dispenzarizován, nedošlo k dožádání zdravotnické dokumentace u konkrétního zdravotního zařízení ani k jejímu kritickému zhodnocení. Žalovaná se nezabývala tím, kdy objektivně nastal zdravotní stav vedoucí ke ztrátě pracovní schopnosti, zvolila pouze formální datum odborného posudku jako rozhodné bez bližšího odůvodnění.

Z tohoto důvodu je napadené rozhodnutí zatíženo vadou nedostatečně zjištěného skutkového stavu.

7. Ve vyjádření k žalobě žalovaná uvedla, že je v otázce posouzení nároku na dávku důchodového pojištění podmíněné dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem vázána posudkem lékaře IPZS. V rámci řízení o námitkách pak posuzuje invaliditu rovněž IPZS, neboť obdobně jako při posouzení míry poklesu pracovní schopnosti se jedná o otázku odbornou, vyžadující znalosti v oboru medicíny a též v oboru posudkového lékařství.
8. Napadené rozhodnutí bylo vydáno na podkladě lékařského posudku ze dne 16. 10. 2024, ze kterého vyplývá, že se u žalobce jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ve smyslu ustanovení § 26 zákona o důchodovém pojištění. Žalobce je invalidní podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, přičemž jde i nadále o invaliditu prvního stupně dle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho pracovní schopnost o 35 %. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole V., položce 7b přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity) (dále jen „vyhláška č. 359/2009 Sb.“), pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 35 %. Posudek dle žalované splňuje požadavek úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti, a vypořádává se se všemi rozhodujícími skutečnostmi. Posudkový lékař jednoznačně vymezil rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce.
9. Žalobce soudu dále doručil vyjádření k posudku Posudkové komise MPSV (jeho obsahu se soud bude věnovat níže), s jehož obsahem se ztotožnil. K vyjádření žalované žalobce uvedl, že s vyjádřením žalované nelze souhlasit. Posudek nesplňuje požadavky kladené judikaturou, není úplný a přesvědčivý. Jak konstatovala Posudková komise MPSV, předchozí posudkové závěry nezohlednily všechny dostupné lékařské zprávy a nebyly v souladu se skutečným stavem. Bylo povinností žalované v případě, že žalobce předložil svoji skutkovou verzi, se bez ohledu na posudkové závěry s takovým stavem zabývat.
10. Žalobu soud shledal důvodnou.
11. Předmětem řízení bylo posouzení nároku žalobce na invalidní důchod, tedy na dávku podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Podle § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, platí, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 % (odst. 1). O invaliditu prvního stupně se jedná, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 % [odst. 2 písm. a)]. O invaliditu druhého stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 % [odst. 2 písm. b)]. O invaliditu třetího stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 70 % [odst. 2 písm. c)].
12. V přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona o organizaci

a provádění sociálního zabezpečení). V soudní praxi je důkaz posudkem posudkové komise chápán jako případ předepsaného důkazu (srov. rozsudek NSS č.j. 2 Ads 58/2003-75 ze dne 4.12.2003, č. 133/2004 Sb. NSS).

13. Soud hodnotí posudek jako každý jiný důkaz v rámci volného hodnocení důkazů (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Nejsou-li namítány jiné vady řízení, soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda je posudek posudkové komise úplný a přesvědčivý (např. rozsudek NSS č.j. 4 Ads 13/2003-54 ze dne 25.9.2003, č. 511/2005 Sb. NSS), případně – namítá-li to žalobce – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (např. rozsudek NSS č.j. 6 Ads 11/2013-20 ze dne 15. 5. 2013). Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (např. rozsudek NSS č.j. 4 Ads 61/2010-63 ze dne 11.11.2010, č. 2240/2011 Sb. NSS).
14. Z těchto důvodů si soud vyžádal, aby posudková komise, konkrétně odbor posudkové služby v Plzni, vypracovala posudek o zdravotním stavu žalobce.
15. Soud doplnil dokazování o posudek Posudkové komise MPSV ze dne 28. 8. 2025, z něhož zjistil následující skutečnosti.
16. Žalobce byl posuzován jako programátor.
17. Posudková komise MPSV uvedla, že dle doložené zdravotní dokumentace a konzultace psychiatra při jednání komise byl zjištěn dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobce, jehož rozhodující příčinou je porucha osobnosti.
18. Žalobce je dle psychiatra cca 10 let v péči psychologie. Z psychiatrického vyšetření v prosinci 2023 vyplývá, že žalobce trpí vrozenou neurovývojovou vadou v rámci autistického spektra. Dominuje výrazně snížená sociální inteligence a interpretace okolního dění. Žalobce má sníženou koncentraci pozornosti. Tyto symptomy vedou k poruchám chování. Charakteristické jsou výrazně pedantické rysy až obsese s následnými kompulzemi. Přítomna porucha exekutivních funkcí, neschopnost zacílit své jednání žádoucím směrem. Žalobce je prakticky neschopen navázat normální vztahy a je prakticky neschopen vykonávat jakoukoli systematickou pracovní činnost. Při nadměrném stresu dochází k dekompenzacím těchto vývojových problémů vedoucím až k sociální izolaci. Dle psychologa u žalobce dominují známky poruchy osobnosti, v popředí jsou rysy schizoidní, sebe nejisté, emočně nestabilní, závislé a negativistické. U žalobce jsou splněna určitá autistická kritéria. Žalobce selhává v základních životních oblastech, je u něj do jisté míry snížený pracovní potenciál. Z psychologického vyšetření klinickou psycholožkou Mgr. P. V. ze dne 14. 10. 2024 vyplynulo, že žalobce dochází do psychoterapeutické péče od roku 2016. Žalobce negativně omezuje schizoidní porucha, zejména jeho pracovní možnosti a schopnost chodit do zaměstnání.
19. Posudková komise MPSV není v souladu s posudkovým hodnocením IPZS ani s posudkovým hodnocením námitkového řízení. U žalobce se jedná o těžké postižení, těžce narušen výkon většiny denních aktivit, funkčně významné poruchy osobnosti provázené jiným závažným duševním postižením, těžké narušení adaptability nebo stavy, kdy se psychopatologické projevy blíží jiným závažným duševním poruchám (simplexní schizofrenii, schizotypní poruše) nebo nezvládnutelná primitivní pudová jednání nebo stavy během poskytování ústavní péče v nemocnici nebo odborném

léčebném ústavu za účelem léčení poruchy (např. nebezpečné sexuální deviace), pokud uvedená léčba má trvat nebo trvá déle než jeden rok.

20. Míra poklesu pracovní schopnosti byla zhodnocena na 70 % podle kapitoly V, položky 7c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb.
21. Z doložených lékařských nálezů nelze prokázat u ostatních uvedených onemocnění takové závažné funkční postižení, aby byla splněna podmínka použití § 3 odst. 1 vyhlášky č. 359/2009 Sb., není ani důvod pro použití § 4 odst. 1 vyhlášky č. 359/2009 Sb. Celková ztráta míry poklesu pracovní schopnosti tak činí 70 %.
22. Pracovní pokusy žalobce byly vždy krátkodobého rázu. Výkon výdělečné činnosti žalobce nevyžaduje zcela mimořádné podmínky podle § 6 vyhlášky č. 359/2009 Sb.
23. Posudková komise MPSV shrnula, že k datu vydání napadeného rozhodnutí byl žalobce invalidní podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, přičemž šlo o invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Datum vzniku invalidity bylo stanoveno dle psychologického vyšetření, kde je uvedeno, že je žalobce od roku 2016 v psychoterapeutické péči, invalidita tedy vznikla od 1. 1. 2016. Posudková komise PK MPSV stanovila platnost trvale vzhledem k charakteru onemocnění žalobce.
24. Dle názoru soudu posudek splňuje formální náležitosti vyžadované § 7 vyhlášky č. 359/2009 Sb. Obsahově se posudek úplně vypořádal s námitkami žalobce a s lékařskými zprávami předloženými v řízení před soudem. Závěry posudkové komise jsou koherentní, logické a je z nich patrné, z jakého důvodu došla k závěru o invaliditě žalobce. V řízení před soudem byli účastníci seznámeni s obsahem posudku. Soud proto posudek vyhodnotil jako úplný a přesvědčivý.
25. Protože posudek splňuje požadavky setrvale kladené na tento typ důkazu, řádně prokazuje skutkový stav k datu vydání napadeného rozhodnutí žalovaného. Jasně z něj plyne, že pokles pracovní schopnosti žalobce odpovídá 70 %, což podle § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění odpovídá invaliditě třetího stupně.
26. Jelikož žalovaná vycházela z toho, že žalobce je invalidní pouze v prvním stupni, bylo její rozhodnutí založeno na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Soud proto její (předmětnou žalobou napadené) rozhodnutí zrušil pro vady podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.).
27. Žalovaná bude v dalším řízení vycházet ze skutkového stavu zjištěného na základě provedení dokazování v soudním řízení, tedy že invalidita třetího stupně žalobce vznikla ke dni 1. 1. 2016 a od té doby trvá (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
28. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Účastníkem, který měl ve věci plný procesní úspěch, je žalobce, neboť bylo žalobou napadené rozhodnutí zrušeno. Přiznaná náhrada nákladů řízení je představována odměnou za právní zastoupení žalobce za 3 úkony právní služby po 4 620 Kč: příprava a převzetí právního zastoupení dle § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), sepis a podání doplnění žaloby dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu a replika žalobce dle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu, celkem 13 860 Kč. Dále třikrát náhradou hotových výdajů po 450 Kč, celkem 1 350 Kč. Celková výše náhrady nákladů řízení tak činí 15 210 Kč.

29. Ke splnění povinnosti nahradit náklady řízení bylo žalované určeno platební místo podle § 149 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. a stanovena přiměřená lhůta podle § 160 odst. 1 části věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. (s přihlédnutím k možnostem žalované tuto platbu realizovat).
30. Výrokem III. tohoto rozsudku soud konečně rozhodl o nákladech řízení o kasační stížnosti. Jelikož v řízení před Nejvyšším správním soudem nevznikly žádné náklady, rozhodl soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnost.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, který o kasační stížnosti rozhoduje. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni. Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost. (§ 12 odst. 1, § 102, § 104a, § 106 odst. 2 a 4 s. ř. s.).

Plzeň 3. října 2025

Mgr. Jana Komínková v.r.
samosoudkyně